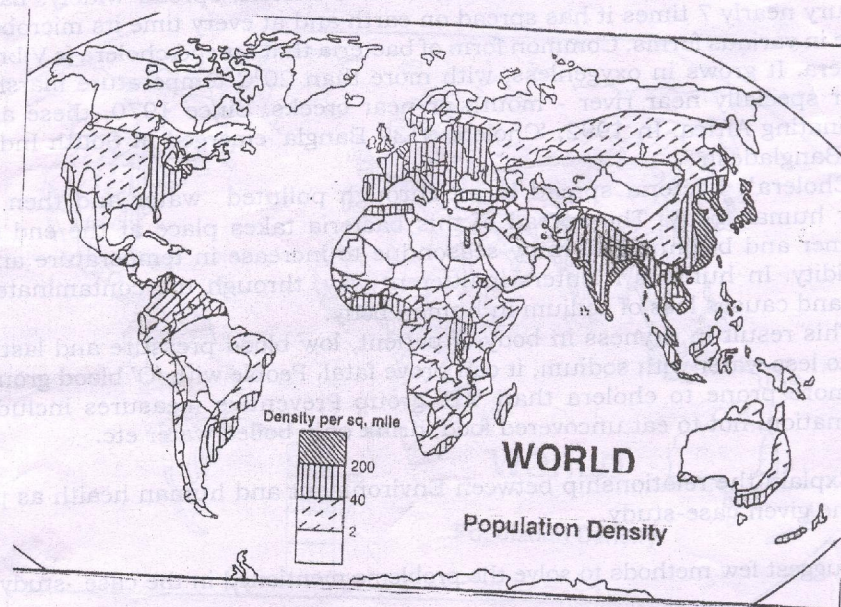

- N. B.** 1) Question no. 1,2 and 3 are compulsory.
 2) Attempt any two questions from the rest
 3) Attach the given world map with main answer-book.
 4) Draw neat-labelled diagram, map wherever necessary.

Q. 1 A) Read the given WORLD map and answer the following questions. (5)

- What does the given map represent ?
- Name the Cartographic technique used to represent the data on the map.
- Which areas have low density of population?
- How much is the Population density in Europe on an average?
- Explain by giving reasons the uneven density of population in India.

B) Name and Mark the following features on the given map of WORLD : (5)

- Mountain range in North America.
- Nuclear power county.
- Wheat producing region.
- Place affected by cloud burst recently.
- Largest desert in the world.

Q. 2 Write short notes on : (any two)

- i) Bio-medical waste
- ii) Water conservation
- iii) Technology and environment
- iv) Organic Farming
- v) Nitrogen Cycle.

Q. 3 Read the given case-study and answer the following questions: (10)

In very beginning or midst of monsoon, cholera spread widely. Last century nearly 7 times it has spread on earth and at every time its microbes came in various forms. Common form of bacteria that spread cholera is Vibrio Cholera. It grows in oxygenless, with more than 20°C temperature marshy water specially near river - mouth or near creeks. Since 1970, these are dominating Africa. In 1992, 'Cholera O139 Bangla' emerged in South India and Bangladesh.

Cholera's bacteria spread in air through polluted water and then it enter human body. The spread of this bacteria takes place at the end of summer and beginning of rainy season due to increase in temperature and humidity. In humans it enters in a different way, through the contaminated food and causes loss of sodium in human body.

This result in dryness in body of patient, low blood pressure and lastly due to less water with sodium, it can prove fatal. People with 'O' blood group are more prone to cholera than 'AB' group. Preventive measures include vaccination, not to eat uncovered food, drink only boiled water etc.

- i) Explain the relationship between Environment and human health as per the given case-study.
- ii) Suggest few methods to solve the problems mentioned in the case -study.

Q. 4 Describe the structure of Environment. (10)

Q. 5 Write a detailed note on Conventional and Non-conventional sources of energy. (10)

Q. 6 Explain : (10)

- i) Human Development Index (HDI)
- ii) Carrying capacity of Environment.

Q.7 Discuss in detail about major food sources. (10)

P.T.O.

pdfMachine

Is a pdf writer that produces quality PDF files with ease!

Produce quality PDF files in seconds and preserve the integrity of your original documents. Compatible across nearly all Windows platforms, if you can print from a windows application you can use pdfMachine.

Get yours now!

सूचना : १) प्रश्नक्रमांक १, २ व ३ आवश्यक सोडवा.

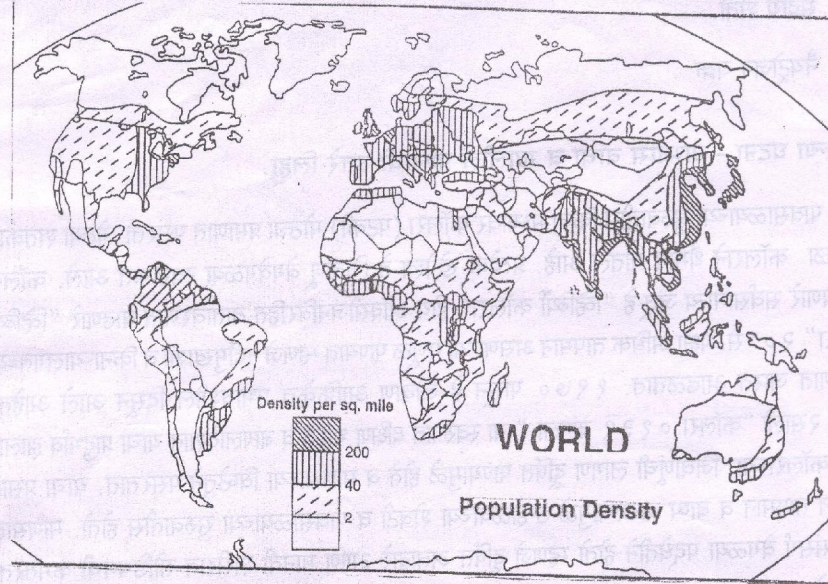
२) उर्वरितपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

३) तुम्हांस दिलेल्या जगाच्या नकाशा मुख्य उत्तरपत्रिकेस लावावे.

४) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या व नकाशे काढा.

प्र. १ अ) दिलेल्या नकाशाचा अभ्यास करून खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

(५)

१) तुम्हांस दिलेल्या नकाशा कोणती माहिती दर्शवितो ?

२) नकाशात दिलेली माहिती कोणत्या नकाशातंत्राचा वापर करून दर्शविली आहे ?

३) जगातील कोणत्या भागात कमी लोकसंख्येचे घनता आहे ?

४) सर्व साधारणपणे युरोपमधील लोकसंख्येची घनता किती आहे ?

५) योग्य कारणांसोबत भारतातील असमान लोकसंख्येची घनता ह्यावर चर्चा करा.

ब) तुम्हांस दिलेल्या जगाच्या नकाशा आराखाड्यास खालील गोष्टी दाखवा व नावे लिहा.

(५)

- ३) गहू उत्पादन क्षेत्र
- ४) हल्लीच ढगफूटी झालेले ठिकाण
- ५) जगातील सर्वात मोठं वाळवंट

प्र. २ टिपा लिहा. (कोणतेही दोन)

- १) जैव-वैद्यकिय कचरा
- २) जल संवर्धन
- ३) तंत्रज्ञान व पर्यावरण
- ४) सेंद्रीय शेती.
- ५) नैयट्रोजन चक्र

(१०)

प्र. ३ दिलेल्या घटना - अभ्यास वाचा व खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

(१०)

पावसाळ्याच्या सुरुवातीस किंवा मध्यावर कॉलरा (पटकी) मोठ्या प्रमाणात पसरतो. गेल्या शतकात ७ वेळा कॉलराने थैमान घातले आहे. प्रत्येक खेपेला हे जिवाणू वेगवेगळ्या स्वरूपात आले. कॉलरा पसरवणारे सर्वसामान्य जंतू हे "व्हिब्रियो कॉलरा" होय ऑक्सीजनविरहित वातावरणात वाढणारे "व्हिब्रियो कॉलरा" 20° से. पेक्षा अधिक तापमान असणाऱ्या मचूळ पाण्यात म्हणजे नदीमुखाशी व किनाऱ्यालगतच्या खाजणात जास्त आढळतात. १९७० पासून हे जीवाणू आफ्रिकेत प्रभावशील दिसून आले आहेत. १९९२ साली "कॉलरा ०१३९ बांगला" या स्वरूपात दक्षिण भारत व बांगलादेशात याचा प्रादुर्भाव झाला.

कॉलराच्या जिवाणूंची लागण दूषित पाण्यामुळे होते व माणसाच्या विष्ठेतुने पसरतात. याचा प्रसार हवेतील तापमान व बाष्प वाढल्यामुळे उन्हाळ्याच्या शेवटी व पावसाळ्याच्या सुरुवातीस होतो. माणसात यांचा संसर्ग वेगळ्या पद्धतीने होतो म्हणजे दूषित अन्नाद्वारे आणि मानवी शरीरात सोडियमची कमतरता जाणवते.

यामुळे रुग्णाचे शरीर शुष्क पडते. रक्तदाब कमी होतो. शेवटी शुष्कतेने व सोडियमच्या कमतरतेमुळे मृत्यू ओढवतो. 'O' रक्तगट असणाऱ्यांत कॉलरा पटकन होतो. 'AB' रक्तगट असणाऱ्यांत कमी प्रमाणात होतो. हे रोखण्यासाठी उपाय म्हणून लसीकरण, उघड्यावरचे अन्न न खाणे, उकळलेले पाणी पिणे यांचा समावेश होतो.

- i) पर्यावरण व आरोग्याचे सहसंबंध वरील दिलेल्या घटना अभ्यासाद्वारे स्पष्ट करा.
- ii) वरील घटना अभ्यासामधील समस्यानिवारणाकरिता काही उपाय सुचवा.

प्र. ४ पर्यावरणाची रचना स्पष्ट करा.

(१०)

प्र. ५ पारंपारिक व अपारंपारिक उर्जा स्रोतांवर सविस्तर चर्चा करा.

(१०)

P.T.O.

pdfMachine

Is a pdf writer that produces quality PDF files with ease!

Produce quality PDF files in seconds and preserve the integrity of your original documents. Compatible across nearly all Windows platforms, if you can print from a windows application you can use pdfMachine.

Get yours now!

प्र. ६ स्पष्ट करा.

(१०)

- i) मानवी विकास निर्देशांक [HDI]
- ii) पर्यावरणाची धारण क्षमता [Carrying capacity]

प्र. ७ अन्नाचे प्रमुख विविध स्रोतांवर सविस्तर चर्चा करा.

(१०)

